

VZVZ beslist niet transparant over push-berichtenverkeer zonder toestemming

Het LSP bezorgt elektronische recepten van zorgverlener naar apotheek, ook wanneer de zorgverlener door de patiënt is geïnformeerd dat de betrokkene geen gebruik van het LSP te wenst te maken. De Vereniging van Zorgaanbieders Voor Zorgcommunicatie (VZVZ) is beheerder van en verantwoordelijke voor het Landelijk SchakelPunt (LSP). Ze betracht geen transparantie als het gaat om het elektronisch versturen van een vooraankondiging van een recept van een zorgverlener naar een apotheek. In diverse publicaties van VZVZ waaronder het factsheet "LSP en privacywetgeving" laat VZVZ weten dat medische en persoonsgegevens van patiënten pas tussen zorgverleners uitgewisseld kunnen worden, nadat de patiënt daar uitdrukkelijke en geïnformeerde toestemming voor heeft gegeven. De toestemming (opt-in) moet volgens die informatie geregistreerd staan in zowel het zorginformatiesysteem (XIS) van de zorgaanbieder, als in de Verwijsindex van het LSP.

Niet van gediend

Als er geen toestemming is zouden volgens die informatie geen zorgdata via het LSP uitgewisseld kunnen worden. Bij het elektronisch versturen van een (vooraankondiging) van een recept gebeurt dat echter wel. Recent maakt iemand mij erop attent dat een recept van een zorgverlener in een ziekenhuis tot diens grote verbazing elektronisch via het LSP doorgestuurd bleek naar de apotheek. Ook al had deze patiënt nadrukkelijk laten weten geen toestemming te geven voor communicatie via het LSP. Noch in het ziekenhuis noch bij de apotheek stond, en dus ook niet in de LSP-index een opt-in-

toestemming genoteerd stond. Deze persoon was daar niet van gediend.

Push/pull

Navraag bij de functionaris gegevensbescherming(FG) van VZVZ leverde op dat bij het versturen van de vooraankondiging van een recept volgens VZVZ sprake is van push-berichtenverkeer. Dat in tegenstelling tot het opvragen van zorgdata die ergens middels een opt-in-toestemming bij een zorgverlener raadpleegbaar zijn gemaakt. Dat is pull-berichtenverkeer.

Push-verkeer zoals een doorverwijzing of vooraankondiging (recept) valt onder (veronderstelde) toestemming op grond van de Wet op de Geneeskundige BehandelOvereenkomst, zegt de FG van VZVZ. Het pull verkeer, zoals het opvragen van een medicatieoverzicht of de Professionele samenvatting van de huisarts valt onder de Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de zorg(Wabvpz). Omdat volgens de FG het versturen van de vooraankondiging in het kader van de behandeling plaatsvindt, meent men bij VZVZ dat er dan sprake is van een veronderstelde toestemming. Daarom zou het volgens VZVZ via het LSP wel mogen.

Problematisch

VZVZ laat over het LSP continu weten dat men alleen berichten verstuurt als er sprake is van een bij zorgverlener vastgelegde en daarmee automatisch in de verwijsindex van het LSP belande toestemming. Daardoor is het voor iemand die bewust geen communicatie van zijn/haar zorgdata via het LSP wil onbegrijpelijk dat VZVZ dat met push-berichten zoals een vooraankondiging van een recept wel doet.

Vreemd is dat men bij in diverse documenten erover spreekt dat gebruik van het LSP uitsluitend mogelijk is als men inlogt op het systeem met een UZI-pas en dat dezelfde VZVZ vermeldt dat bij het versturen van een vooraankondiging geen UZI-pas nodig

is. De redenatie is dan: *“deze functionaliteit noemen we een ‘Vooraankondiging’, omdat het voorschrift (nog) niet is voorzien van een digitale handtekening van de voorschrijver. Daardoor is het wettelijk gezien geen officieel recept. De voorschrijver heeft dan ook geen UZI-pas nodig om het voorschrift te versturen.”*

Verre van transparant

Nergens maakt VZVZ in enig document duidelijk dat ze men voor het push-berichtenverkeer geen toestemming nodig zegt te hebben, maar wel overal stelt dat voor het berichtenverkeer via het LSP expliciete toestemming noodzakelijk vindt. Blijkbaar vindt men het te lastig om het aan de burgers uit te leggen en kijkt men gewoon qua voorlichting waar het schip strandt. Voor kritische patiënten is deze opstelling van VZVZ in het geheel niet te begrijpen en verwerpelijk

Vreemde gang van zaken

Het gebruik van een vooraankondiging van een recept door VZVZ is trouwens zeer vreemd. Ik schreef er al twee bijdragen over, op 19 december 2018 en op 9 januari 2019. Een recept is pas een recept als er een (digitale) handtekening op staat. Het versturen van een digitale handtekening via het LSP is onmogelijk, vanaf 2008 al. De vooraankondiging moet daarom altijd gevolgd worden door een papieren recept. In de praktijk gebeurt dit niet. Dat is ook precies waar VZVZ naar toe wil. Ze heeft bij meerdere gelegenheden laten weten daarvan af te willen. Men probeert door kleine regio's proefprojecten te laten doen een soort momentum te creëren, waardoor op termijn ook de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd(IGJ) de vooraankondiging al definitief recept gaat zien. Hetgeen de facto helemaal niet zo is.

Wel zorgdata

Het is in mijn ogen ook onbegrijpelijk dat de IGJ toestaat dat sluipenderwijs iets doorgevoerd wordt tegen de letter van de wet in. Kortom er gebeuren vreemde zaken met die vooraankondigingen. Men moet zeer wel beseffen dat het met een vooraankondiging van een recept toch wel degelijk gaat om medische gegevens. Niet alleen vanwege het feit dat het om medicamenten gaat, maar ook omdat veelal aan de hand van de medicatie het onderliggende lijden met grote zekerheid achterhaald kan worden.

W.J. Jongejan, 25 september 2020

Afbeelding van Roland Steinmann via Pixabay

Dit is het 700-e artikel op deze website sinds april 2020